

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 427/2019-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Schmidl, advokát, Záhorácka 11/A, Malacky, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava sp. zn. 3 Tk 3/2018 a uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Tk 3/2018 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi ako obžalovanému je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 Trestného zákona v štádiu pokusu spáchaného formou spolupáchateľstva v jednočinnom súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Tp 15/2018 z 8. marca 2018 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 18/2018 z 3. apríla 2018 bol vzatý do väzby. Neskôr mu bola sťažovateľovi predĺžená lehota trvania väzby do 5. januára 2019 a po podaní obžaloby okresný súd uznesením sp. zn. 3 Tk 3/2018 zo 6. decembra 2018 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 218/2018 z 3. januára 2019 rozhodol o jeho ďalšom ponechaní vo väzbe.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tk 3/2018 z 28. marca 2019 okresný súd zamietol žiadosť obžalovaného sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu.

Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd namietaným uznesením č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019 tak, že sťažnosť zamietol.

V odôvodnení sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Tk 3/2018 z 28. marca 2019 sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že pri vzatí do väzby namiesto riadnych tlmočníkov bola pribratá zapisovateľka ad hoc, ktorá nezložila sľub, čo podľa jeho názoru znamená, že všetky ďalšie úkony sú právne neplatné a väzba je nezákonná. Sťažovateľ uvádza: *„Od počiatku namietame, že obaja obvinení konštatovali, že žiadajú v konaní využiť služby tlmočníka do jazyku ich materinského, ktorý je maďarský, pričom toto sa striedavo uplatňovalo a neuplatňovalo, avšak je úplne zrejmé, že napr. v konaní a vzatí do väzby nebol tlmočník vôbec pribratý. Pri poučeniach je zrejmé, že boli vykonávané v slovenskom jazyku, hoci mladší z obvinených je na tom tak, že slovenský jazyk neovláda vôbec (ako vyplýva z uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 Tk 3/2018, mladší z obvinených je [REDAKOVANÉ], a nie sťažovateľ, pozn.)... od nástupu advokáta JUDr. Petra Schmidla do tohto konania, hneď na prvom pojednávaní, ktorého sa zúčastnil, po jeho námietkach v tomto jeho smere súd aktivoval tlmočičku, ktorá celý priebeh konania už mladšiemu z obvinených tlmočila. Je jednoznačné, že v podstate do tejto doby uvedený obvinený nemal ani predstavu o čom sa pojednávanie vedie a o čo vo veci v skutočnosti vlastne ide.“*

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že okresný súd na hlavnom pojednávaní 16. mája 2019 odročil hlavné pojednávanie, pretože bolo potrebné pre obidvoch obvinených znalecký posudok pretlmočiť do maďarského jazyka a poskytnúť im čas na oboznámenie sa s týmto posudkom. Okresný súd podľa sťažovateľa tak akceptoval námietku, že až do tejto doby boli vykonávané dôkazy v jazyku slovenskom bez toho, aby boli všetky, najmä hlavné dôkazy prekladané do maďarského jazyka. Pokiaľ k týmto prekladom dochádza až na súdnom pojednávaní, je podľa sťažovateľa zrejmé, že dosiaľ toto konanie trpelo procesnou vadou, a to už v rámci prípravného konania. Týmto sa celé konanie stalo zmätočným a je potrebné vrátiť ho do prípravného konania.

Za uvedených skutočností sťažovateľ považuje za zmätočné diktovanie zápisníc a ich obsah nemožno spájať so skutočným prejavom a obsahom prejavov obvinených. Pri podrobnom preskúmaní zvukového záznamu je navyše zrejmé, že tieto nezodpovedajú

svojím obsahom tomu, čo bolo povedané. Sťažovateľ poukazuje na stanovisko obhajcu, ktoré predniesol na pojednávaní 16. mája 2019 vo vzťahu k používaniu materinského jazyka a rozhodovaniu o vzatí oboch obvinených do väzby. Toto stanovisko nie je zachytené v rozsahu a spôsobom, ktorým ho obhajca predniesol, o čom svedčí aj zvukový záznam z tohto pojednávania.

V tejto súvislosti uvádza, že 13. júna 2019 prvostupňový súd zrušil nariadené pojednávanie práve z dôvodu, že sa ospravedlnila tlmočnica.

Sťažovateľ namieta, že v súdnych rozhodnutiach sa konštatujú skutočnosti, ktoré odporujú objektívnej pravde, najmä tvrdenie, že manželka sťažovateľa bola trestne stíhaná a že sťažovateľ bol v minulosti opakovane súdne trestaný za úmyselnú trestnú činnosť, pritom tieto tvrdenia súdu sú takého charakteru, že krajský súd o nich opiera dôvodnosť svojho rozhodnutia o potrebe trvania väzobného stíhania. Poukazuje na to, že dcéry obvineného a jeho manželka pri výsluchu neboli poučené v súlade so zákonom a výsluchy sa realizovali neprípustným spôsobom, podpisovali pritom listiny bez toho, aby bolo zrejmé, čo podpisujú.

Podľa sťažovateľa dochádza k hrubému porušovaniu zákonných práv obvineného, a to nie len na obhajobu, na uplatňovanie jeho práv v trestnom konaní, ale aj dôstojnosti a primeranosti konania, čo sa prejavuje pri výmene korešpondencie medzi obvineným a rodinou, ktorá trvá niekedy viac ako dva mesiace, a pri umožňovaní návštev.

4. Sťažovateľ tvrdí, že „... došlo k hrubému porušeniu ústavných práv oboch obvinených, že napriek tomu, že v rámci prípravného konania obaja obžalovaní sponchybnili znalosť slovenského jazyka v takej miere, aby sa mohli k veci relevantne vyjadrovať a byť o nej informovaný v tomto jazyku čo je evidentne zrejmé z každej zvukovej nahrávky oboch obvinených s tým, že žiadali pribrať tlmočníka a prebiehajúce konanie tlmočiť, čo napokon čiastočne OČTK rešpektovali a tým, že niektoré, avšak nie všetky potrebné rozhodnutia do maďarského jazyka preložili - napr. obžalobu, došlo k závažnému porušeniu už pri vzatí obvinených do väzby, kedy OČTK celú dobu od zadržania obvinených až do rozhodovania o ich väzbe vedeli o tom, že jeden z obvinených neovláda slovenský jazyk vôbec a druhý len čiastočne. Pred začatím výsluchu v časti k veci pred sudcom pre prípravné konanie pri rozhodovaní o vzatí do väzby, avšak nie aj v časti pri poučení uvedeným súdom pred

týmto výsluchom ad hoc, sudkyňa pribrala ako tlmočnicu zapisovateľku, avšak je zrejmé zo zápisnice, ale aj z následného rozhodovania okresného a krajského súdu o sťažnosti advokáta proti tomuto postupu, že uvedená zapisovateľka nezložila predpísaný sľub, a preto sa ďalší postup súdu pri vzatí obvinených do väzby stal z procesno-právneho hľadiska absolútne neplatným, ako na to advokát poukázal aj predchádzajúcimi rozhodnutiami najvyšších súdnych inšancií SR.

Jednoznačnou akceptáciou neznalosti slovenského jazyka obvinenými bol úkon OS Trnava 16.05.2019, keď dal preložiť znalecký posudok [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] s tým, že je to potrebné z dôvodov, ktoré ďalej sám súd uviedol.

O sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby rozhodol Krajský súd v Trnave, ako súd sťažnostný, spôsobom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, teda ju zamietol ako nedôvodnú. K sťažnostným námietkam týkajúcich sa nesprávneho procesného postupu OČTK v odôvodnení svojho uznesenia, sťažnostný súd uviedol, že absencia záznamu o zložení sľubu pribratej tlmočnicu nespôsobuje nezákonnosť rozhodnutia o vzatí sťažovateľa do väzby, lebo sťažovateľ sa mal údajne vyjadriť, že slovenský jazyk ovláda v dostatočnej miere. Napriek tomu sťažovateľ požiadal o pribratie tlmočníka do konania.“

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2, ods. 3 a čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 3 písm. a, písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., držaním sťažovateľa vo väzbe od 08.03.2018, porušené bolo.

2) Okresnému súdu Trnava sa prikazuje, aby sťažovateľa ihneď prepustil z výkonu väzby.

3) Najvyšší súd je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 415,51 Eur na účet jeho právneho zástupcu č. ú: 179046497/0900, vedený v Slovenskej sporiteľni a.s. do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

6. Podaním doručeným ústavnému súdu 4. septembra 2019 sťažovateľ na základe výzvy ústavného súdu z 30. júla 2019 upravil petit ústavnej sťažnosti a navrhol, aby ústavný súd rozhodol:

„1.) Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2, ods. 3 a čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 3 písm. a , písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tk/3/2018 a uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3Tos 91/2019-2385 zo dňa 11.04.2019, porušené bolo.

2.) Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3Tos 91/2019-2385 zo dňa 11.04.2019 a prikazuje sa Krajskému súdu v Trnave, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

3.) Okresnému súdu Trnava sa prikazuje, aby sťažovateľa ihneď prepustil z výkonu väzby.

4.) Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 415,51 Eur na účet jeho právneho zástupcu č. ú: [REDAKOVANÉ], vedený v [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych prepisov

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

11. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 od. 3 ústavy obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

12. Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

13. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu.

14. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

15. Podľa § 2 ods. 20 Trestného poriadku ak obvinený, jeho zákonný zástupca, podozrivá osoba, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.

16. Podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku ak je potrebné pretlmočiť obsah výpovede alebo ak osoba uvedená v § 2 ods. 20 vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie alebo nehovorí týmto jazykom, príberie sa tlmočník opatrením. Tlmočníkom môže byť výnimočne aj zapisovateľ. Ak obvinený využije svoje právo podľa § 2 ods. 20, pribratý tlmočník pretlmočí na jeho žiadosť aj jeho poradu s obhajcom v priebehu alebo v priamej súvislosti s procesným úkonom, s podaním opravného prostriedku alebo s inými procesnými podaniami.

Podľa § 28 ods. 2 Trestného poriadku tlmočník sa príberie aj vtedy, ak osoba uvedená v § 2 ods. 20 síce vyhlási, že rozumie jazyku, v ktorom sa vedie konanie, avšak orgán, ktorý úkon vykonáva zistí, že jazykové schopnosti tejto osoby nie sú dostatočné k riadnemu uplatneniu jej práv v jazyku, v ktorom sa vedie konanie; o pribratí tlmočníka sa v takomto prípade rozhodne uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti z hľadiska jej petitu je tvrdenie sťažovateľa, že v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu namietaným postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 3 Tk 3/2018 a uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) dohovoru.

18. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti identifikoval tieto podstatné argumenty sťažovateľa:

- pri vzatí obvinených do väzby v prípravnom konaní bola ako tlmočník ad hoc pribratá zapisovateľka, ktorá nezložila sľub, a teda väzba je z tohto titulu podľa sťažovateľa nezákonná,
- v prípravnom konaní až do pojednávania na okresnom súde 6. mája 2019 neboli dôsledne dodržiavané práva obvinených na oboznámenie sa s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumejú a práva na tlmočníka; nie všetko bolo tlmočené, poučenia, ktoré podpisovali, boli v slovenskom jazyku, ktorý sťažovateľ ovláda len čiastočne a spoluobvinený sťažovateľa vôbec neovláda; k porušeniu ďalších procesných práv malo dôjsť pri príprave zápisníc, ktorých obsah nezodpovedal prejavom a skutočnej vôli pri prejavoch obvinených z dôvodu, že sa dôsledne nekonalo v ich materinskom jazyku,
- v rozhodnutiach okresného súdu aj krajského súdu vo veci obvinených sa uvádzajú skutočnosti, ktoré nezodpovedajú pravde, pokiaľ ide o trestné stíhanie manželky sťažovateľa a že sťažovateľ bol v minulosti opakovane súdne trestaný,
- výsluchy dcéry a manželky sťažovateľa mali byť vedené nezákonným spôsobom.

III. 1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) dohovoru postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 3 Tk 3/2018

19. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodit' ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04, II. ÚS 734/2017).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 373/2014)

20. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

21. Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala

proti postupu okresného súdu, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho označených práv postupom okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu je zverené krajskému súdu ako sťažnostnému súdu. Krajský súd preskúmal postup okresného súdu, ako aj uznesenie sp. zn. 3 Tk 3/2018 z 28. marca 2019 vo veci o podanej sťažnosti sťažovateľa a rozhodol uznesením.

22. Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti postupu okresného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III. 2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019

23. Namietaným uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019 vo veci žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Tk 3/2018 z 28. apríla 2019 zamietnutá.

24. Krajský súd v namietanom uznesení k podstatným argumentom sťažovateľa uvádza:

„Sťažnostný súd má za to, že prvostupňový súd dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie a ako na správne a zákonné naň sťažnostný súd v celom rozsahu odkazuje bez potreby jeho opakovania.

Z obsahu predloženého spisového materiálu krajský súd zistil, že o väzbe obžalovaného súdy oboch stupňov doposiaľ opakovane rozhodovali, a ich jednotlivé rozhodnutia sú citované aj v odôvodnení napadnutého uznesenia. Obžalovaný je vo väzbe z dôvodu § 71 odsek 1 písm. b) a písm. c) Trestného poriadku.

Na základe obsahu spisového materiálu aj krajský súd zistil, že dôvody na tzv. kolúznú väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku naďalej pretrvávajú, pretože

aj v tomto štádiu trestného stíhania existuje dôvodná obava, že by obžalovaný mohol pôsobiť na svedkov, alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, tak, ako to bolo konštatované v doterajších rozhodnutiach súdov oboch stupňov. Tento dôvod väzby bol zistený pri vzatí obvineného do väzby a od tohto rozhodnutia sa skutočnosti rozhodujúce pre jeho trvanie nezmenili.

Rovnako sa nezmenili ani skutočnosti, ktoré zakladajú u obžalovaného dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Obvinený [REDAKOVANÉ] bol v minulosti opakovane súdne trestaný za úmyselnú trestnú činnosť. Je teda dôvodné sa obávať, že obžalovaný by sa pri prepustení na slobodu mohol opätovne dopustiť voči poškodenej násilnej trestnej činnosti.

Vo vzťahu k sťažnostným námietkam obžalovaného prezentovaným jeho obhajcom [REDAKOVANÉ] v odôvodnení sťažnosti (výpoveď poškodenej na hlavnom pojednávaní a znalecký posudok č. 14/2019 vypracovaný znalcom [REDAKOVANÉ]) sťažnostný súd uvádza že aj s prihliadnutím na tieto dva dôkazy naďalej doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a tiež sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obžalovaný. Dôvodnosť podozrenia, že obžalovaný sa dopustil spáchania trestného činu, pre ktorý bola na neho podaná obžaloba, ani existencia konkrétnych skutočností, pre ktoré sa nachádza vo väzbe, sa ani po doposiaľ vykonanom hlavnom pojednávaní nijakým spôsobom nezmenili.

Sťažnostný súd pripomína, že záver súdu o trvaní dôvodov väzby nie je a ani nemôže byť založený na absolútnej istote. Požiadavka istoty bez dôvodných pochybností sa vyžaduje a je nutná pri meritórnem rozhodovaní (t. j. o vine), ale vo väčšine prípadov nie je reálna pri rozhodovaní o väzbe. Samozrejme nemôže ísť o akési hmlisté a konkrétnymi skutočnosťami dostatočne neodôvodnené podozrenie, pretože by to kolidovalo s požiadavkou chrániť právo na osobnú slobodu obvineného zaručené článkom 17 Ústavy Slovenskej republiky. V danom prípade sú jasne prítomné konkrétne skutočnosti umožňujúce vysloviť záver o existencii dôvodov väzby podľa § 71 písm. b), písm. c) Trestného poriadku.

Vo vzťahu k sťažnostným námietkam obžalovaného prezentovaným jeho obhajcom JUDr. Petrom Schmidlom v odôvodnení sťažnosti, kde napáda procesný postup orgánov

činných v trestnom konaní a súdu, sťažnostný súd uvádza, že tak prvostupňový súd ako i sťažnostný súd sa opakovane vo svojich doterajších rozhodnutiach o väzbe obžalovaného vyjadrovali k námietkam obžalovaného voči vedeniu trestného stíhania a bez potreby opakovania jednotlivých argumentov uvádza, že ani opätovným preštudovaním spisu sťažnostný súd nezistil také pochybenia orgánov činných v trestnom konaní či prvostupňového súdu, ktoré by mali mať za následok prepustenie obžalovaného z väzby.

Vo vzťahu k pribratiu zapisovateľky ako tlmočnice do konania pri vzatí obžalovaného do väzby sťažnostný súd uvádza, že ustanovenie § 28 Trestného poriadku umožňuje, aby tlmočnikom bol výnimočne aj zapisovateľ. Absencia záznamu o zložení sľubu takto pribratou tlmočnicou v zápisnici nespôsobuje podľa sťažnostného súdu automaticky nezákonnosť rozhodnutia o vzatí obžalovaného do väzby, pričom z predmetnej zápisnice (č. l. 66) navyše vyplýva, že obžalovaný uviedol, že slovenský jazyk ovláda v dostatočnej miere, no napriek tomu žiada, aby bol do konania pribratý tlmočník a z predmetnej zápisnice ani nevyplýva, že by obžalovaný či jeho prítomný obhajca mali akékoľvek výhrady k pribratej tlmočnici.

...

Sťažnostný súd nezistil ani také pochybenia orgánov činných v trestnom konaní či prvostupňového súdu, ktoré by z dôvodu nedostatočného prekladu či tlmočenia bránili riadnemu uplatneniu práva na obhajobu zo strany obžalovaného. “

25. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

26. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). V rámci konania o sťažnostiach vo väzobných veciach ústavný súd predovšetkým skúma, či sa v konaní pred všeobecnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbou. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže preto zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

27. K námietke nedodržania práva sťažovateľa na oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka ústavný súd poznamenáva, že z obsahu sťažnosti vyplýva, že túto námietku sťažovateľ v sťažnosti zdôrazňuje predovšetkým vo vzťahu k osobe jeho spoluobžalovaného, ktorý podľa jeho tvrdenia neovláda slovenský jazyk vôbec.

Pokiaľ však ide o osobu sťažovateľa, zo sťažnosti, ako aj z namietaného rozhodnutia krajského súdu zhodne vyplýva, že sťažovateľ ovláda slovenský jazyk v dostatočnej miere. Ako krajský súd v citovanom namietanom uznesení uviedol, zo zápisnice pri rozhodovaní o vzatí do väzby (č. 1. 66) vyplýva, že samotný sťažovateľ uviedol, že slovenský jazyk ovláda v dostatočnej miere, no napriek tomu žiada, aby bol do konania pribratý tlmočník.

Ústavný súd poznamenáva, že z hľadiska poskytnutia materiálnej ochrany základných práv sťažovateľa bolo potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že v predloženej ústavnej sťažnosti sťažovateľ netvrdí, že by nerozumel obsahu úkonov, ktoré boli vykonávané, prípadne obsahu poučení. Taktiež ani neuvádza, či z uvedeného dôvodu

nemohol využiť niektoré svoje procesné práva, ktoré mu ako obvinenému, resp. obžalovanému patria. Je potrebné tiež podotknúť, že sťažovateľ je v trestnom konaní riadne zastúpený svojím obhajcom, ktorý, ako vyplýva z citovaného textu namietaného uznesenia krajského súdu, bol prítomný aj pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa.

28. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza (II. ÚS 731/2017), že podmienkou vzniku základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy je vyhlásenie oprávnenej osoby, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie. Toto vyhlásenie o neovládaní jazyka však podlieha dôkaznej povinnosti, ktorá zaťažuje osobu uplatňujúcu právo na tlmočníka. Ústavný súd túto požiadavku vyvodil z case-law Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý interpretoval podmienky realizácie práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru v rozhodnutí K. v. Francúzsko (rozsudok zo 7. 12. 1983, sťažnosť č. 10210/82), kde jasne uviedol, že toto právo neprislúcha obvinenému, ktorý dostatočne rozumie jazyku a hovorí jazykom, v ktorom sa konanie vedie, preto nepostačuje len formálne vyhlásenie obvineného smerujúce k požiadavke bezplatného ustanovenia tlmočníka, keďže dôkazné bremeno preukázať opodstatnenosť takejto požiadavky smeruje proti obvinenému s oprávnením kompetentného vnútroštátneho orgánu rozhodnúť o dôvodnosti prednesenej žiadosti. Európsky súd pre ľudské práva tak v mnohých prípadoch kvalifikoval námietku porušenia čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru ako zjavne neopodstatnenú alebo neodôvodnenú na základe skutočnosti, že podľa jeho názoru znalosť jazyka konajúceho súdu bola u obvineného dostatočná na to, aby bolo možné proces vedený proti nemu považovať za spravodlivý (napr. Güngör v. Nemecko, rozhodnutie zo 17. 5. 2001, sťažnosť č. 31540/96; Hovanesian v. Bulharsko, rozsudok z 21. 12. 2000, sťažnosť č. 31814/03; Katritsch v. Francúzsko, rozsudok zo 4. 11. 2010, sťažnosť č. 22575/08). Z judikatúry tiež vyplýva, že pri úvahe, aká úroveň znalosti jazyka konajúceho súdu bola v tom-ktorom prípade potrebná, je relevantná povaha trestného činu, z ktorého bol sťažovateľ obvinený, a tiež zložitosť „oznámení“ adresovaných sťažovateľovi (Protopapa v. Turecko, rozsudok z 24. 2. 2009, sťažnosť č. 16084/90). V prípade Kamasinski v. Rakúsko, rozsudok z 19. decembra 1989, sťažnosť č. 9783/82, súd považoval za dostatočné na zachovanie tohto práva skutočnosť, že obhajca obvineného bol schopný komunikovať aj v jazyku sťažovateľa, aj v jazyku konajúceho súdu.

29. K námietke o rozhodovaní okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby pri ustanovení tlmočníka ad hoc, ktorým sa stala zapisovateľka podľa tvrdenia sťažovateľa bez zloženia sľubu, sa krajský súd v namietanom uznesení vyjadril a uviedol svoj právny názor. Ústavný súd dodáva, že aj v prípade, ak by v spise všeobecného súdu absentoval záznam o riadnom zložení sľubu zapisovateľkou, ktorá je ustanovená za tlmočníka ad hoc, v okolnostiach veci toto procesné pochybenie samo osebe ešte nevyvoláva účinky spojené so zásahom do základných práv sťažovateľa. I keď ide o procesné pochybenie všeobecného súdu, z hľadiska materiálnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa, zohľadňujúc už uvedené okolnosti, konajúce súdy poskytli realizácii práva sťažovateľa na oboznámenie sa s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka dostatočný priestor. Ako je zrejmé, pri rozhodovaní o vzatí do väzby bola do konania ako tlmočník pribratá zapisovateľka, čo umožňuje § 28 Trestného poriadku (i keď s uvedeným procesným pochybením), sťažovateľ je po celý čas konania zastúpený obhajcom, ktorý zabezpečuje komunikáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní a všeobecnými súdmi a ktorý bol prítomný pri relevantných procesných úkonoch. Ak sa podľa tvrdenia sťažovateľa mali vyskytnúť procesné pochybenia pri zabezpečovaní prekladov a tlmočenia, v tomto ohľade všeobecné súdy realizovali nápravu a uskutočňujú preklady a tlmočenia vykonávaných dôkazov. Uvedené skutočnosti spolu s ohľadom na čiastočnú znalosť slovenského jazyka zo strany sťažovateľa a absenciu jeho tvrdenia o tom, že by nerozumel obsahu úkonov alebo poučení, prípadne že pre neznalosť jazyka nemohol využiť niektoré procesné oprávnenia (bod 27), nepredstavujú zásah do práva na oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka.

30. Pokiaľ ide o ďalší obsah ústavnej sťažnosti (tvrdenie, že v rozhodnutiach okresného súdu aj krajského súdu sa uvádzajú skutočnosti, ktoré nezodpovedajú pravde, pokiaľ ide o trestné stíhanie manželky sťažovateľa a že sťažovateľ bol v minulosti opakovane súdne trestaný; k postupu orgánov činných v trestnom konaní, pokiaľ ide o výsluchy dcéry a manželky sťažovateľa, ktoré mali byť vedené nezákonným spôsobom; obmedzovanie korešpondencie v režime ústavu na výkon väzby), sťažovateľ v ústavnej

sťažnosti neuvádza v tomto smere žiadnu ústavnoprávnu argumentáciu, svoje tvrdenia nedáva do príčinnej súvislosti s porušením svojich označených základných práv. Ústavný súd preto uvedené považoval len za podporný argument sťažovateľa, za súčasť odôvodnenia ústavnej sťažnosti.

31. V súvislosti s uvedeným navyše ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Uvedený právny názor je v plnom rozsahu aplikovateľný aj na sťažnosť sťažovateľa (IV. ÚS 478/2013).

32. Ústavný súd konštatuje, že ako je zrejmé z citovaných častí odôvodnenia uznesenia krajského súdu, krajský súd sa s námietkami sťažovateľa riadne zaoberal a s argumentáciou sa vysporiadal. Vyjadril jednoznačné stanovisko k tvrdenému porušeniu práva na oboznámenie sa s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka, vyjadril sa k naplneniu formálnych a materiálnych podmienok väzby, k tvrdeným procesným pochybeniam, poukázal na relevantnú právnu úpravu, vyjadril sa k skutkovým okolnostiam a právnej stránke veci.

33. V odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd neidentifikoval žiadne také skutočnosti, ktoré by signalizovali možné porušenie označených základných práv sťažovateľa. Z namietaného uznesenia je zrejmé, akými úvahami sa krajský súd riadil pri právnom posudzovaní veci. Závery, ku ktorým krajský súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené, keďže majú oporu v zákone a sú jasne a dostatočne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s

právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého uznesenia.

34. Po zhrnutí už uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 91/2019-2385 z 11. apríla 2019 a sťažovateľom tvrdeným porušením základného práva na 17 ods. 2 a 3, čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a písm. e) dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol ústavný súd reálne dospieť k záveru o ich porušení.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

36. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa obsiahnutými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu